

# An bhean Canaanite

Rinne an slua iarracht Íosa a chloch mar gheall ar a chuid focal agus ní mar gheall ar na míorúiltí a rinne sé.

---

## An bhean Canaanite

“Thaispeáin mé go leor dea-oibreacha duit ó m’Athair; cén ceann de na saothair seo a chloch tú orm? D’fhreagair na Giúdaigh agus dúirt siad leis, Ní chlochimid thú as aon dea-obair, ach as blasphemy; mar gheall gur fear thú, is Dia thú féin ”(Eoin 10:32 -33).

*“Agus nuair a d’imigh Íosa ansin, chuaigh sé go codanna Thíre agus Shíón. Agus, féuch, ghlaodh bean Canaanach, a d’fhág na timpeallachtaí sin, ag rá, A Thiarna, a Mhic Dháiví, déan trócaire ormsa, go bhfuil m’iníon á diabhal go dona. Ach níor fhreagair sé focal. Agus a dheisceabail, ag teacht chuige, impigh air, ag rá, Slán a fhágáil, a bhí ag béicíl inár ndiaidh. Agus d’fhreagair sé agus dúirt sé, Níor seoladh mise ach chuig caoirigh chaillte theach Iosrael. Ansin tháinig sí agus rinne sí adhradh dó, ag rá, A Thiarna, cuidigh liom! Ach d’fhreagair sé agus dúirt: Ní maith arán na bpáistí a thógáil agus é a chaitheamh chuig na coileáin. Agus dúirt sí, Sea, a Thiarna, ach itheann na madraí freisin na blúiríní a thagann ó thábla a máistrí. Ansin d’fhreagair Íosa agus dúirt sé léi: A bhean is mór do chreideamh! Lig é a dhéanamh duitse mar is mian leat. Ón uair sin go maith rinneadh a hiníon go maith” (Mt 15:21 -28).*

## Creidmheach eachtrach

Tar éis dó na Fairisínigh a mhaslú as smaoineamh go raibh freastal ar Dhia comhionann le traidisiúin na bhfear a leanúint (Marcas 7: 24-30), chuaigh Íosa agus a dheisceabail go tailte Thíre agus Shíón.

Déanann a soiscéalaí Lucas soiléir go ndeachaigh Íosa isteach i dteach i dtailte eachtracha agus nár theastaigh uaidh go mbeadh a fhios acu go raibh sé ann, áfach, nárbh fhéidir é a cheilt. Thosaigh bean Ghréagach, Syro-Phoenician fola, a raibh iníon aici le spiorad neamhghlan, nuair a chuala sí faoi Íosa, ag impí uirthi an spiorad a chuir cráite uirthi óna hiníon a dhíbirt.

“Maidir le bean, a raibh spiorad neamhghlan ag a hiníon, ag éisteacht leis, chuaigh sí agus chaith sí a cosa” (Mk 7:25).

Chuir a soiscéalaí Matthew síos gur fhág and bhean a chomharsanacht agus thosaigh sí ag caoineadh ag rá:

– A Thiarna, a Mhic Dháiví, déan trócaire ormsa, go bhfuil m’iníon demonized go trua! Ach, in ainneoin na bpléadálacha, níor chosúil gur chuala Íosa í.

Murab ionann agus go leor eile a chuala faoi Íosa, dhearbhaigh bean Chanánán fírinne uathúil:

– ‘A Thiarna, a Mhic Dháiví, déan trócaire orm ...’.

Níor ghlaodh an bhean ar dhraíodóir, ar bhreoteacht, ar leigheasóir, ar oibrí míorúilt, ar dhochtúir, srl., Ach ghlaodh sí ar Mhac Dháiví. Cé gur cheistigh clann Iosrael an é Críost Mac Dháiví i ndáiríre, Mac Dé, ghlaodh bean Chanán go lánchinnteachta: – ‘A Thiarna, a Mhic Dháiví...’, corrchinnteacht i gcomparáid le tuairimíochtaí an tslua “Agus bhí iontas ar an slua ar fad agus dúirt: ‘Nach é seo Mac Dháiví? ’ (Mt 12:23).

Gheall Dia sna scrioptúir gur mac Dháiví a bheadh iosa Meisias, agus bhí muintir Iosrael ag tnúth lena theacht. Gheall Dia go dtógfadh duine de shliocht Dháiví, de réir na feola, teach do Dhia agus go mbunófaí ríocht Iosrael os cionn na ríochtaí uile (2 Sam. 7:13, 16). Chuir an tuar chéanna in iúl go soiléir, áfach, gur Mac Dé a bheadh iosa sliocht seo, óir is é Dia féin a Athair, agus an sliocht a Mhac.

“Is mise a athair, agus beidh sé mar mhac agam; agus má thagann mé chun éagóir, gearrfaidh mé pionós air le slat fear, agus le stríoca chlann mhac” (2 Sam 7:14).

Cé gur i dteach Dháiví a rugadh í, toisc gur de shliocht Dháiví í Muire, dhiúltaigh na scríobhaithe agus na Fairisínigh don Meisias. Cé gur chuir na Scrioptúir in iúl go soiléir go raibh Mac ag Dia, níor chreid siad i gCríost agus dhiúltaigh siad don fhéidearthacht go bhfuil Mac ag Dia “Cé a chuaigh suas chun na bhflaitheas agus a tháinig anuas? Cé a dhún na gaotha i do dhorn? Cé a cheangail na huiscí le héadaí? Cé a bhunaigh foircinn uile an domhain? Cad is ainm duit? Agus cén t-ainm atá ar do mhac, má tá a fhios agat é? ” (Pr 30: 3).

Ag tabhairt aghaidh ar cheist Íosa: “Conas a deir siad gur mac Dháiví é Críost?” (Lúc 20:41), ní raibh a lucht cúisithe in ann a fhreagairt cén fáth ar ghlaoigh David a mhac Tiarna go fáidhteach, más faoi na páistí atá sé ómós a thabhairt do na tuismitheoirí agus ní na tuismitheoirí do na leanaí (Lúc 20:44), áfach, cad é an bhean eachtrach sin ba leor a chloisteáil faoi Chríost chun a thabhairt i gcrích gur Mac Dé é Críost ar a thug Dáiví Tiarna.

Anois, cé gur eachtrannach í, chuala an bhean faoi Chríost, agus mar thoradh ar an bhfaisnéis a shroich sí tháinig sí ar an gconclúid gurbh é Críost an Meisias a gealladh, Síl Dháiví “Féach, tá na laethanta ag teacht, a deir an Tiarna, nuair a ardóidh mé Brainse ceart do Dháiví; agus, le bheith ina rí, tiocfaidh sé i réim agus gníomhóidh sé go ciallmhar, agus cleachtfaidh sé breithiúnas agus ceartas sa tír ”(Ier 23:

5).

Mar gheall ar chaoín na mná, bhí trioblóid ag na deisceabail, agus d'iarr siad ar Chríost í a chur ar shiúl. Sin nuair a d'fhreagair Íosa na deisceabail ag ráll – Níor seoladh mé ach chuig caoirigh chaillte theach Iosrael.

In ainneoin a bheith i dtír iasachta, chuir Íosa béim ar a mhisean “Tháinig sé ar a shon féin, agus ní bhfuair a chuid féin é” (Eoin 1:11); “Bhí caoirigh chaillte ag mo mhuintir, rinne a n-aoirí mícheart iad, chuig na sléibhte a ndearna siad iad a atreorú; ó chnoc go cnoc a shiúil siad, rinne siad dearmad ar a n-áit scíthe” (Ier 50: 6).

De réir mar a rinne muintir Iosrael dearmad ar ‘áit a gcuid eile’, chuir Dia a Mac, a rugadh de bhean, chun iad a fhógairt:

“Tar chugam, sibhse uile atá cráite agus faoi leatrom, agus tabharfaidh mé suaimhneas duit” (Mata 11:28);

“Maidir lena Mhac, a rugadh de shliocht Dháiví de réir na feola” (Rom. 1: 3).

Agus é ag glaoch ar a mhuintir ag rá: – Tar chugam, sibhse uile atá tuirseach agus faoi leatrom, aithníonn Íosa é féin mar chomhlíonadh an rud a rinne béal Ieremiah a thuar.

Dhiúltaigh muintir an Meisias dó, ach chuaigh bean Chanán ar Íosa agus rinne sí adhradh dó, ag rá:

– A Thiarna, cuidigh liom!

Déanann an soiscéalaí Matha soiléir go raibh sí ag adhradh dó toisc gur iarr an bhean cabhair ar Chríost. Mar gheall ar ghlaodh sé amach:

– A Thiarna, cuidigh liom! Ba é iarratas na mná adhradh a dhéanamh do Mhac Dháiví.

Tar éis di éisteacht faoi Íosa, chreid an bhean gur Mac Dháiví a bhí ann agus, ag an am céanna, chreid sí gur Mac Dé é Críost, toisc gur thug sí adhradh dó ag iarraidh cabhrach. Déanann an soiscéalaí soiléir gur adhradh é an gníomh a d'iarr ar Chríost an bronntanas a thabhairt dó chun a iníon a shaoradh ón olc uafásach sin, rud dodhéanta do na fir.

De réir cosúlachta ní raibh aon éifeacht ag adhradh na mná, mar a dúirt Íosa: – Ní maith arán na leanaí a thógáil agus é a chaitheamh chuig na coileáin. Bhí freagra Chríost ar an mbean mar chomhlánú ar fhreagra Chríost ar na deisceabail.

Tugann taifead an soiscéalaí Marc brí cruinn abairt Chríost: – “Bíodh na páistí sásta ar dtús; toisc nach bhfuil sé áisiúil arán na bpáistí a thógáil agus é a chaitheamh chuig na coileáin” (Marcas 7:27). Bhí Íosa ag cur béime air go raibh a mhisean ceangailte le teach Iosrael, agus go mbeadh freastal air inchomparáide le gníomh fear teaghlaigh a thógann arán óna chlann agus a thugann do na coileáin é.

Is ábhar iontais é freagra na mná Canaanite, mar níor ghníomhaigh sí go taitneamhach i gcomparáid le madraí, agus freagraíonn sí: – Sea, a Thiarna, ach itheann coileáiníní freisin na blúiríní a thagann ó thábla a máistrí. Deimhníonn sí an méid a dúirt Íosa léi, áfach, leagann sí béim nach raibh sí ag lorg bia dá leanaí, ach do na blúiríní a bhaineann leis na coileáin.

Maidir leis and mbean sin, ba Leor an bruscar ó thábla Mhac Dháiví chun a fhadhb a réiteach. Léirigh sí nach raibh sé i gceist aici arán a thógáil ó na páistí a raibh sé de cheart acu a bheith ina rannpháirtithe ag an mbord, ach ba leor an brú a thit ó thábla Mhic Dháiví.

Sin nuair a d'fhreagair Íosa é:

– A bhean, is mór do chreideamh! Lig é a dhéanamh duitse mar is mian leat. Agus ón uair sin bhí iníon na mná sláintiúil.

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara gur freastalaíodh ar an mbean Canaanach toisc gur chreid sí gurbh é Críost toiscaire Dé, Mac Dháiví, an Tiarna, agus ní toisc gur bhog Íosa le riocht máthair éadóchasach. Ní hé éadóchas athair nó máthair a thugann ar Dhia teacht i gcabhair ar fhir, ar son Chríost, nuair a léann sé na Scriptúir san fháidh Íseáia, a deir “Tá Spiorad an Tiarna ormsa...”, a dúirt sé: “Sa lá atá inniu ann tá an Scriptúr seo comhlíonta i do chluasa” (Lúcás 4:21), agus chuir sé in iúl go soiléir gurb é muinín i nDia a ghluaiseann lámh Dé, mar bhí baintreacha gan áireamh ann i ngátar in Iarúsailéim, áfach, cuireadh Éilias go teach baintrí eachtraigh. Mar? Mar gheall gur aithin an cónaitheoir sin i gcathair Sarepta de Sidom gur fáidh é Éilias, agus in ainneoin a riachtanas, a chuir teorainn leis an éadóchas, léirigh sí a muinín i nDia trí ghéilleadh do fhocal an fáidh (Lúcás 4:25-26).

## **Fianaise an Scriptúir**

Bhí riachtanais cosúil le riachtanais bhean Canaanite ag go leor a lean Críost, áfach, sheas an mháthair sin amach ón slua agus í ag aithint dhá fhírinne riachtanacha:

1. gurbh é Críost Mac Dháiví, agus;
2. Mac Dé, an Tiarna.

Cé gur cuireadh Críost chuig caoirigh chaillte theach Iosrael, ag fógairt an tsoiscéil agus ag déanamh go leor míorúiltí, mheas clann Iosrael nach raibh in Íosa Críost ach fáidh eile – “Roinnt, Eoin Baiste; daoine eile, Elias; agus daoine eile, Jeremiah, nó duine de na fáithe” (Mt 16:14).

Toisc nár aithin clann Iacóib Íosa mar thoscaire Dé, mac an duine, thug Críost aitheasc dá dheisceabail: – ‘Agus tusa, cé a deir tú gur mise?’. Sin nuair a rinne an t-aspal Peadar an admháil iontach (admhaigh) gurb é Críost Mac an Dé bheo.

Toisc nach bhféadfadh na Giúdaigh a fheiceáil gurbh é Críost an Meisias a gealladh, cé go raibh na Scriptúir idir lámha acu, fíorfhianaise Dé faoina Mhac, d'ordaigh Íosa dá dheisceabail gan an fhírinne seo a dhearbhu do dhuine ar bith.

“Ansin d'ordaigh sé dá dheisceabail gan a rá le duine ar bith gurbh é Íosa Críost é” (Mt 16:20).

Cén fáth nach raibh Íosa ag iarraidh ar na deisceabail a dhearbhu gurbh é Críost é?

Toisc go raibh Íosa ag iarraidh ar fhir creidiúint ann de réir na Scriptúr, toisc gurb iadsan a rinne fianaise air. Tá sé seo toisc go gcuireann Íosa in iúl go soiléir: nár ghlac sé le fianaise na bhfear, agus dá ndéanfadh sé fianaise air féin ní bheadh a fhianaise fíor “Má thugaim fianaise orm féin, níl mo fhianaise fíor” (Eoin 5:31), agus go raibh an fhianaise ón Athair (ón Scriptúr) fíor agus leordhóthanach “Tá duine eile ann a thugann fianaise ormsa, agus tá a fhios agam go bhfuil a fhianaise ionam fíor” (Eoin 5:32).

Cé go dtuigimid go ndearna Eoin Baiste fianaise ar Chríost, fós is fianaise ar an bhfírinne a fhianaise – “Chuir tú teachtairí chuig Eoin, agus thug sé fianaise ar an bhfírinne” (Eoin 5:33), is é sin, go raibh baint dhíreach ag gach a dúirt an Baiste leis na Scriptúir, toisc nach é ach focal Dé an fhírinne (Eoin 17:17).

Anois, níor theastaigh ó Íosa dá dheisceabail a nochtadh gurbh é Críost é toisc nach bhfaigheann sé fianaise ó fhir (Eoin 5:34), sula raibh fianaise níos mó aige, fianaise an Athar, agus caithfidh gach fear a chreidiúint san fhianaise go bhfuil Dia ann taifeadta faoina Mhac sna Scriptúir “Déanann tú cuardach ar na Scriptúir, toisc go gceapann tú go bhfuil an bheatha shíoraí iontu, agus tugann siad fianaise ormsa” (Eoin 5:39).

Ní thagann míorúiltí as creidiúint i nDia, roimh an bhfianaise a d'fhógair na fáithe faoin bhfírinne (Eoin 4:48). Ní teist ar

an bhfírinne é ‘míorúiltí’ a insint. Déanann an t-aspal Peadar soiléir cad é atá le feiceáil: “Ach fanann briathar an Tiarna go deo. Agus seo é an focal a bhí soiscéalaithe i measc tú” (1 Peata. 1:25). Is é atá i bhfinné ná briathar Dé a labhairt, an méid a deir na Scriptúir a labhairt, ag fógairt d’fhir gur Mac Dé é Críost.

Sa lá atá inniu tá an bhéim ag go leor ar dhaoine agus ar mhíorúiltí a rinne siad, ach déanann an Bíobla soiléir nach raibh aireacht na n-aspal bunaithe ar mhíorúiltí, ach go raibh sé bunaithe ar an bhfocal. Chuir céad óráid Pheadair áitritheoirí Iarúsailéim faoi fhianaise an Scriptúir (Gníomhartha 2:14 -36). Fiú amháin tar éis do dhuine bacach leigheas ag doras an teampaill, d’aisiompagh sé ar a chuid éisteacht ionas nach gcuirfeadh sé iontas ar an gcomhartha míorúilteach (Ac 3:12), agus ansin nocht sé fianaise an Scriptúir (Ac 3:13 -26) .

Nuair a chloígh na Giúdaigh Stephen, bhí sé cosúil le Eoin Baiste, ag fianaise faoin bhfírinne, is é sin, ag nochtadh na fianaise a thug Dia faoina Mhac, ag fógairt na Scriptúir don slua feargach (Ac 7:51-53).

Dá mbeadh Stephen ag comhaireamh comharthaí míorúilte, ní chloisfí go deo é, toisc go mbaineann diúltú fir le focal an tsoiscéil agus ní maidir le comharthaí míorúilte (Eoin 6:60). Bhí an slua ag iarraidh Íosa a chloch mar gheall ar a chuid focal, ní mar gheall ar na míorúiltí a rinne sé.

“Thaispeáin mé go leor dea-oibreacha duit ó m’Athair; cén ceann de na saothair seo a chloch tú orm? D’fhreagair na Giúdaigh agus dúirt siad leis, Ní chlochimid thú as aon dea-obair, ach as blasphemy; mar gheall gur fear thú, is Dia thú féin”(Eoin 10:32 -33).

Chonaic go leor an mhíorúilt a rinne Críost don bhean Canaanach, áfach, níor admhaigh an slua a lean é gurbh é Íosa Mac Dháiví mar a rinne sí nuair a chuala sí faoin Briathar



síoraí, focal an Tiarna a fhanfaidh go deo. Tugadh do mhuintir Iosrael na Scriptúir a chloisteáil, ach ba ghearr go raibh siad i measc na mná Canaite a thug creidmheas agus a ghlaodh amach ar son Mhic Dháiví, agus a rinne adhradh dó.

Luíonn difreálach na mná gur chuala sí agus gur chreid sí, agus an slua a lean Críost ag féachaint ar na míorúiltí (Mt 11:20 -22), ag scrúdú na scriptúir (Eoin 5:39) agus ag teacht i gcrích trí dhearmad nach raibh in Íosa ach Fáidh. Dhiúltaigh siad do Chríost ionas nach mbeadh aon saol acu (Eoin 5:40).

Sa bhean Canaanach agus sa iliomad Gentiles a chreid, comhlíontar fógra Íseáia:

“Lorgaíodh mé uathu siúd nár iarr mé, fuarthas mé uathu siúd nár lorg mé; Dúirt mé le náisiún nár ainmníodh i mo dhiaidh: Seo mé. Seo mise”(An bhfuil 65: 1).

Anois, tá a fhios againn (tagann creideamh trí éisteacht,) agus éisteacht le briathar Dé, agus ba leor an rud a chuala an bhean a chreidiúint “Conas, mar sin, a ghlaonn siad air nár chreid iontu? Agus conas a chreidfídh siad ann nár chuala siad faoi? agus conas a chloisfidh siad, mura bhfuil aon duine le seanmóireacht?” (Rom 10:14). Is beannaithe aon duine a chloiseann agus a chreideann, mar a dúirt Íosa féin:

“Dúirt Íosa leis: ‘ Mar gheall go bhfaca tú mé, a Thomáis, chreid tú; is beannaithe iad siúd nach bhfaca agus a chreid fós ”(Eoin 20:29).

Mar a chreid bean Canaanite, chonaic sí glóir Dé “Dúirt Íosa leis, ‘ Nach ndúirt mé leat go bhfeicfidh tú glóir Dé má chreideann tú? ’ (Eoin 11:40), murab ionann agus muintir Iosrael a raibh súil acu an osnádúrtha a fheiceáil ionas go gcreidfídhís “Dúirt siad leis, ‘ Cén comhartha, mar sin, a dhéanann tú go bhfeicfimid é agus go gcreidfimid ionat? Cad atá á dhéanamh agat? ” (Jo 6:30).

Anois nochtar glóir Dé in aghaidh Chríost, agus ní in

oibríochtaí míorúilte “Mar gheall go sáraíonn Dia, a dúirt go lasann solas ón dorchadas, inár gcroí, chun eolas ghlóir Dé a shoilsiú, in aghaidh Íosa Críost” (2Co 4: 6). Is é an rud a shábhálann gile aghaidh an Tiarna a cheilt a aghaidh ó theach chlann Iosrael “Agus fanfaidh mé leis an Tiarna, a cheilt a aghaidh ó theach Iacóib, agus fanfaidh mé leis” (Is 8:17; Salm 80: 3).

Freastalaíodh ar an mbean Canaanach toisc gur chreid sí, ní toisc gur chuir sí Íosa in aghaidh an bhalla, nó toisc gur chuir sí dubh air ag rá: – Mura bhfreagraíonn tú mé, cuimilt mé na Scriptúir. Sular bronnadh scaoileadh a hiníne uirthi, chreid an bhean cheana féin, murab ionann agus go leor atá ag iarraidh gníomh míorúilteach a chreidiúint.

Cad a chuala bean Canaanite faoi Chríost? Anois, má thagann creideamh trí éisteacht, agus trí bhriathar Dé a chloisteáil. Ní fianaise ar mhíorúiltí an rud a chuala bean Canaanite ná gur tiontaíodh duine cáiliúil. Má chloiseann tú go bhfuil míorúilt bainte amach ag duine, nó meirge a léamh ag rá go bhfuil grásta bainte amach aige, ní admhóidh duine go hoscailte gurb é Críost Mac Dháiví!

Is as na Scriptúir a thagann an fhianaise a tháirgeann creideamh, óir is teistiméireachtaí Chríost iad. Ní hé a rá gur tiontaíodh ealaíontóir, nó gur fhág duine éigin drugaí, striapachas, srl., An dlí agus an fhianaise séalaithe i measc dheisceabail Chríost. Tá an fáidh Íseáia soiléir:

“Maidir leis an dlí agus leis an bhfianaise! Mura labhraíonn siad de réir an fhocail seo, is é an fáth nach bhfuil solas iontu” (Is 8:20).

Is í an fhianaise sainmharc na heaglaise, ní comharthaí míorúilte, mar thug Críost Féin foláireamh go n-oibreodh fáithe bréagacha comharthaí, go ndéanfadh siad tairngreacht agus go gcaitheadh siad deamhain amach (Mata 7:22). Is é an toradh a éiríonn as na liopaí, is é sin, an fhianaise an

difríocht idir an fíor agus an fáidh bréagach, toisc go dtiocfaidh an fáidh bréagach faoi cheilt mar chaora, ionas go mbeidh sé dodhéanta iad a aithint trí ghníomhartha agus trí chuma (Mt 7:15 -16).

‘An té a chreideann ionamsa de réir na Scriptúr’ is é an coinníoll a bhunaigh Críost ionas go mbeidh solas i bhfear “An té a chreideann ionamsa, mar a deir an Scriptúr, sruthóidh aibhneacha uisce beo óna bhroinn” (Eoin 7:38), óir is iad focail Chríost Spiorad agus beatha (Eoin 6:63), síol dochreidte, agus sin amháin péachann síol den sórt sin beatha nua a thugann ceart don bheatha shíoraí (1 Peata. 1:23).

An té a chreideann i gCríost mar Mhac Dháiví, ní eachtrannach ná coimhthíoch é an Tiarna, Mac an Dé bheo. Ní bheidh sé beo ar na blúiríní a thiteann ó thábla a mháistir, ach tá sé anois ina chomhshaoránach de na naoimh. Tháinig tú i do rannpháirtí i dteaghlach Dé “A luaithe nach eachtrannaigh nó strainséirí tú a thuilleadh, ach comhshaoránaigh leis na naoimh agus le teaghlach Dé” (Eph 2:19).

An té a chreideann i Mac Dháiví a chreid sa sliocht a gheall Abrahám, dá bhrí sin tá sé beannaithe mar an creidmheach Abrahám, agus rannpháirteach sna buntáistí uile a gheall Dia trína fháithe naofa, mar gheall ar gach a scríobh na fáithe, scríobh sé faoin Mac (Eoin 5:46 -47; Heb 1: 1-2).

An té a chreideann is féidir leis gach rud a dhéanamh i nDia, mar a léann sé:

“Cé a choinnigh ríochtaí trí chreideamh, a chleacht an fhíréantacht, a ghnóthaigh geallúintí, a dhún béal na leoin, a mhúch neart na tine, a d’éalaigh ó imeall an chlaíomh, ón laige a tharraing siad neart, sa chath a raibh siad ag streachailt, chuir siad arm na strainséirí. Fuair mná a mairbh trí aiséirí; céasadh cuid acu, gan glacadh lena saoradh, chun aiséirí níos fearr a bhaint amach; Agus d’fhulaing daoine eile scornaí agus sciúirse, agus fiú

slabhraí agus príosúin. Rinneadh iad a chloch, a sábhadh, a thriail, a mharú leis an gclaíomh; shiúil siad gléasta i gcaoirigh agus i gcraobhacha gabhair, gan chuidiú, i gcruachás agus i mí-úsáid (nach raibh an domhan fiúntach), ag fánaíocht trí fhásach, agus sléibhte, agus trí phoill agus phluais an domhain. Agus níor shroich siad seo go léir, tar éis dóibh fianaise a fháil trí chreideamh, gur thug Dia rud éigin níos fearr fúinn, nach gcomhlíonfaí iad gan muid” (Heb 11:33 -40)